

ॐ

श्रीपरमात्मने नमः

अथ श्रीविष्णुसहस्रनामस्तोत्रम्

॥ हरिः ओम् ॥

शुक्लाम्बरधरं विष्णुं शशिवर्णं चतुर्भुजं ।
प्रसन्नवदनं ध्यायेत् सर्वविधोपशान्तये ॥

व्यासं वसिष्ठनप्तारं शक्तेः पौत्रमकल्मषम् ।
पराशरात्मजं वन्दे शुकतातं तपोनिधिम् ॥

व्यासाय विष्णुरूपाय व्यासरूपाय विष्णवे ।
नमो वै ब्रह्मनिधये वासिष्ठाय नमो नमः ॥

अविकाराय शुद्धाय नित्याय परमात्मने ।
सदैकरूपरूपाय विष्णवे सर्वजिष्णवे ॥

यस्य स्मरणमात्रेण जन्मसंसारबन्धनात् ।
विमुच्यते नमस्तस्मै विष्णवे प्रभविष्णवे ॥
ओं नमो विष्णवे प्रभविष्णवे ॥

श्री वैशम्पायन उवाच

श्रुत्वा धर्मानशेषेण पावानानि च सर्वशः ।
युधिष्ठिरः शान्तनवं पुनरेवाभ्यभाषात् ॥

युधिष्ठिर उवाच

किमेकं दैवतं लोके किं वाऽप्येकं परायणम् ।
स्तुवन्तः कं कमर्चन्तः प्राप्नुयुर्मानवाः शुभम् ॥
को धर्मः सर्वधर्माणां भवतः परमो मतः ।
किं जपन् मुच्यते जन्तुर्जन्मसंसारबन्धनात् ॥

श्री भीष्म उवाच

जगत्प्रभुं देवदेवमन्तं पुरुषोत्तमम् ।
स्तुवन् नामसहस्रेण पुरुषः सततोत्थितः ॥
तमेव चार्चयन् नित्यं भक्त्या पुरुषमव्ययम् ।
ध्यायन् स्तुवन् नमस्यंश्च यजमानस्तमेव च ॥
अनाधिनिधनं विष्णुं सर्वलोकमहेश्वरम् ।
लोकाध्यक्षं स्तुवन् नित्यं सर्वदुःखातिगो भवेत् ॥
ब्रह्मण्यं सर्वधर्मज्ञं लोकानां कीर्तिवर्धनम् ।
लोकनाथं महद्भूतं सर्वभूतभवोद्भवम् ॥
एष मे सर्वधर्माणां धर्मोऽधिकतमो मतः ।
यद्भक्त्या पुण्डरीकाक्षं स्तवैरैर्चेन्नरः सदा ॥
परमं यो महत्तेजः परमं यो महत्तेपः ।
परमं यो महद् ब्रह्म परमं यः परायणम् ॥
पवित्राणां पवित्रं यो मङ्गलानां च मङ्गलम् ।
दैवतं देवतानां च भूतानां योऽव्ययः पिता ॥
यतः सर्वाणि भूतानि भवन्त्यादियुगागमे ।
यस्मिंश्च प्रलयं यान्ति पुनरेव युगक्षये ॥
तस्य लोकप्रधानस्य जगन्नाथस्य भूपते ।
विष्णोर्नामसहस्रं मे शृणु पापभयापहम् ॥

यानि नामानि गौणानि विख्यातानि महात्मनः ।
 ऋषिभिः परिगीतानि तानि वक्ष्यामि भूतये ॥
 ऋषिर्नाम्नां सहस्रस्य वेदव्यासो महामुनिः ।
 छन्दोऽनुष्टुप् तथा देवो भगवान् देवकीसुतः ॥
 अमृतांशूद् भवो बीजं शक्तिर्देवकिनन्दनः ।
 त्रिसामा हृदयं तस्य शान्तर्ये विनियुज्यते ॥
 विष्णुं जिष्णुं महाविष्णुं प्रभविष्णुं महेश्वरम् ।
 अनेकरूपदैत्यान्तं नमामि पुरुषोत्तमम् ॥

पूर्व न्यासः

अस्य श्रीविष्णोर्दिव्यसहस्रनामस्तोत्रमहामन्त्रस्य ।
 श्रीवेदव्यासो भगवान् ऋषिः ॥
 अनुष्टुप् छन्दः । श्रीमहाविष्णुः परमात्मा श्रीमन्नारायणो देवता ।
 अमृतांशूद्भवो भानुरिति बीजम् । देवकीनन्दनः स्मृतेति शक्तिः ।
 उद्भवः क्षोभणो देव इति मन्त्रः । शङ्खभृन्नदकी चक्रीति कीलकम् ।
 शार्ङ्गधन्वा गदाधर इत्यस्त्रम् । रथाङ्गपाणिरक्षोभ्य इति नेत्रम् ।
 त्रिसामा सामगः सामेति कवचम् । आनन्दं परंब्रह्मेति योनिः ।
 ऋत्तुस्सुदर्शनः काल इति दिग्बन्धः । श्रीविश्वरूप इति ध्यानम् ।
 श्रीमहाविष्णुप्रीत्यर्थे सहस्रनामजपे विनियोगः ॥

ध्यानम्

क्षीरोदन्तवत्प्रदेशे शुचिमणिविलसत्सैकते मौक्तिकानां
 मालाक्लृप्तासनस्थः स्फटिकमणिनिभैमौक्तिकैर्मण्डिताङ्गः ।
 शुभ्रैरभ्रैरदभ्रैरुपरिवरचितैर्मुक्तमीयूषवर्षैर्
 आनन्दी नःपुनीयादारिनलिनगदाशङ्खपाणिर्मुकुन्दः ॥ १

भूः पादौ यस्य नाभिर्वियदसुरनिलश्चन्द्रसूर्यौ च नेत्रे
कर्णावाशाः शिरोद्यौर्मुखमपि दहनो यस्य वास्तेयमब्धिः ।
अन्तस्थं यस्य विश्वं सुरनरखगगोभोगिगन्धवदैत्यैः
चित्रं रंम्यते तं त्रिभुवनवपुषं विष्णुमीशं नमामि ॥ २

ओं नमो भगवते वासुदेवाय ॥

शान्ताकारं भुजगशयनं पद्मनाभं सुरेशं
विश्वधारं गगनसदृशं मेघवर्णं शुभाङ्गम् ।
लक्ष्मीकान्तं कमलनयनं योगिहृद्द्वयानगम्यं
वन्दे विष्णुं भवभयहरं सर्वलोकैकनाथम् ॥ ३

मेघश्यामं पीतकौशेयवासं श्रीवत्साङ्गं कौस्तुभोद्भासिताङ्गम् ।
पुण्योपेतं पुण्डरीकायाताक्षं विष्णुं वन्दे सर्वलोकैकनाथम् ॥ ४

नमः समस्तभूतानामादिभूताय भूभृते ।
अनेकरूपरूपाय विष्णवे प्रभविष्णवे ॥
सशङ्खचक्रं सकिरीटकुण्डलं सपीतवस्त्रं सरसीरुहेक्षणम् ।
सहारवक्षस्थलशोभिकौस्तुभं नमामि विष्णुं शिरसा चतुर्भुजम् ॥ ५

छायायां पारिजातस्य हेमसिंहासनोपरि ।

आसीनमम्बुदश्याममायताक्षमलंकृतम् ॥ ६

चन्द्राननं चतुर्बाहुं श्रीवत्साङ्कितवक्षसम् ।
रुक्मिणीसत्यभामाभ्यां सहितं कृष्णमाश्रये ॥ ७

स्तोत्रम्

ॐ विश्वं विष्णुर्वषट् कारो भूतभव्यभवत्प्रभुः ।	
भूतकृद्भूतभृद्भवो भृतात्मा भूतभावनः ॥	१
पूतात्मा परमात्मा च मुक्तानां परमा गतिः ।	
अव्ययः पुरुषः साक्षी क्षेत्रज्ञोऽक्षर एव च ॥	२
योगो योगविदां नेता प्रधानपुरुषेश्वरः ।	
नारसिंहवपुः श्रीमान् केशवः पुरुषोत्तमः ॥	३
सर्वः शर्वः शिवः स्थाणुर्भूतादिर्निर्धिरव्ययः ।	
सम्भवो भावनो भर्ता प्रभवः प्रभुरीश्वरः ॥	४
स्वयम्भूः शम्भुरादित्यः पुष्कराक्षो महास्वनः ।	
अनाधिनिधनो धाता विधाता धातुरुत्तमः ॥	५
अप्रमेयो हृषीकेशः पद्मनाभोऽमरप्रभुः ।	
विश्वकर्मा मनुस्त्वष्टा स्थविष्ठः स्थविरो ध्रुवः ॥	६
अग्राह्यः शाश्वतः कृष्णो लोहिताक्षः प्रतदनः ।	
प्रभूतस्त्रिकुब्धाम पवित्रं मङ्गलं परम् ॥	७
ईशानः प्राणदः प्राणो ज्येष्ठः श्रेष्ठः प्रजापतिः ।	
हिरण्यगर्भो भूगर्भो माधवो मधुसूदनः ॥	८
ईश्वरो विक्रमी धन्वी मेधावी विक्रमः क्रमः ।	
अनुत्तमो दुराधर्षः कृतज्ञः कृतिरात्मवान् ॥	९
सुरेशः शरणं शर्म विश्वेताः प्रजाभवः ।	
अहः संवत्सरो व्यालः प्रत्ययः सर्वदर्शनः ॥	१०
अजः सर्वेश्वरः सिद्धिः सिद्धिः सर्वादिरच्युतः ।	
वृषाकपिरमेयात्मा सर्वयोगविनिःसृतः ॥	११
वसुर्वसुमनाः सत्यः समात्माऽसंमितः समः ।	

अमोधः पुण्डरीकाक्षो वृषकर्मा वृषाकृतिः ॥	१२
रुद्रो बहुशिरा बभ्रुर्विश्वयोनिः शुचिश्रवाः ।	
अमृतः शाश्वतस्थाणुर्वरारोहो महातपाः ॥	१३
सर्वगः सर्वविद्भानुर्विष्वक्सेनो जनार्दनः ।	
वेदो वेदविदव्यङ्गो वेदाङ्गो वेदवित्कविः ॥	१४
लोकाध्यक्षः सुराध्यक्षो धर्माध्यक्षः कृताकृतः ।	
चतुरात्मा चतुर्व्यूहश्चतुर्दंष्ट्रश्चतुर्भुजः ॥	१५
भ्राजिष्णुर्भोजनं भोक्तृ सहिष्णुर्जगदादिजं ।	
अनधो विजयो जेता विश्वयोनिः पुनर्वसुः ॥	१६
उपेन्द्रो वामनः प्रांशुरमोधः शुचिरुर्जितः ।	
अतीन्द्रिः संग्रहः सर्गो धृतात्मा नियमो यमः ॥	१७
वेद्यो वैद्यः सदायोगी वीरहा माधवो मधुः ।	
अतीन्द्रियो महामायो महोत्साहो महाबलः ॥	१८
महाबुद्धिर्महावीर्यो महाशक्तिर्महाद्युतिः ।	
अनिर्देश्यवपुः श्रीमानमेयात्मा महाद्रिधृक् ॥	१९
महेष्वासो महीभर्ता श्रीनिवासः सतांगतिः ।	
अनिरुद्धः सुरानन्दो गोविन्दो गोविदां पतिः ॥	२०
मरीचिर्दमनो हंसः सुपर्णो भुजगोत्तमः ।	
हिरण्यनाभः सुतपाः पद्मनामः प्रजापतिः ॥	२१
अमृत्युः सर्वदृक् सिंहः सन्धाता सन्धिमान् स्थिरः ।	
अजो दुर्मर्षणः शास्ता विश्रुतात्मा सुरारिहा ॥	२२
गुरुर्गुरुतमो धाम सत्यः सत्यपराक्रमः ।	
निमिषोऽनिमिषः स्रवी वाचस्पतिरुदारधीः ॥	२३
अग्रणीग्रामणीः श्रीमान् न्यायो नेता समीरणः ।	

सहस्रमूर्धा विश्वात्मा सहस्राक्षः सहस्रपात् ॥	२४
आवर्तनो निवृत्तात्मा संवृतः संप्रमर्दनः ।	
अहः सर्वतको वह्निरनिलो धरणीधरः ॥	२५
सुप्रसादः प्रसन्नात्मा विश्वयृग्विश्वभुग्विभुः ।	
सत्कर्ता सत्कृतः साधुर्जह्नर्नारायणो नरः ॥	२६
असङ्ख्येयोऽप्रमेयात्मा विशिष्टः शिष्टकृच्छचिः ।	
सिद्धार्थः सिद्धसङ्कल्पः सिद्धिदः सिद्धिसाधनः ॥	२७
वृषाही वृषभो विष्णुर्वृषपर्वा वृषोदरः ।	
वर्धनो वर्धमानश्च विविक्तः श्रुतिसागरः ॥	२८
सुभुजो दुर्धरो वाग्मी महेन्द्रो वसुदो वसुः ।	
नैकरूपो बृहद्रूपः शिपिविष्टः प्रकाशनः ॥	२९
ओजस्तेजोद्युतिधरः प्रकाशात्मा प्रतापनः ।	
ऋद्धः स्पष्टाक्षरो मन्त्रश्चन्द्रांशुर्भास्करद्युतिः ॥	३०
अमृतांशूद्भवो भानुः शशबिन्दुः सुरेश्वरः ।	
औषधं जगतः सेतुः सत्यधर्मपराक्रमः ॥	३१
भूतभव्यभवन्नाथः पवनः पावनोऽनलः ।	
कामहा कामकृत् कान्तः कामः कामप्रदः प्रभुः ॥	३२
युगादिकृद् युगावर्तो नैकमायो महाशनः ।	
अदृश्यो व्यक्तरूपश्च सहस्रजिदनन्तजित् ॥	३३
इष्टोऽविशिष्टः शिष्टेष्टः शिखण्डी नहुषो वृषः ।	
क्रोधहा क्रोधकृत् कर्ता विश्वाहुर्महीधरः ॥	३४
अच्युतः प्रथितः प्राणः प्रणादो वासवानुजः ।	
अपां निधिरधिष्ठानमप्रमत्तः प्रतिष्ठितः ॥	३५
स्कन्दः स्कन्दधरो धुर्यो वरदो वायुवाहनः ।	

वासुदेवो बृहद्भानुरादिदेवः पुरन्दरः ॥	३६
अशोकस्तारणस्तारः शूरः शौरिर्जनिश्चरः ।	
अनूकूलः शतावर्तः पद्मी पद्यनिभेक्षणः ॥	३७
पद्मनाभोऽरविन्दाक्षः पद्मगर्भं शरीरभृत् ।	
महर्द्धिर्ऋश्रो वृद्धात्मा महाक्षो गरुडध्वजः ॥	३८
अतुलः शरभो भीमः समयज्ञो हर्विहरिः ।	
सर्वलक्षणलक्षण्यो लक्ष्मीवान् समितिञ्जयः ॥	३९
विक्षरो रोहितो मार्गो हेतुर्दामोदरः सहः ।	
महीधरो महाभागो वेगवानमिताशनः ॥	४०
उद्भवः क्षोभणो देवः श्रीगर्भः परमेश्वरः ।	
करणं कारणं कर्ता विकर्ता गहनो गुहः ॥	४१
व्यवसायो व्यवस्थानः संस्थानः स्थानदो ध्रुवः ।	
परर्द्धिः परम स्पष्टस्पष्टः पुष्टः शुभेक्षणः ॥	४२
रामो विरामो विरतो मार्गो नेयो नयोऽनयः ।	
वीरः शक्तिमतां श्रेष्ठो धर्मो धर्मविदुत्तमः ॥	४३
वैकुण्ठः पुरुषः प्राणः प्राणदः प्रणवः पृथुः ।	
हिरण्यगर्भः शत्रुघ्नो व्याप्तो वायुरधोक्षजः ॥	४४
ऋतुः सुदर्शनः कालः परमेष्ठी परिग्रहः ।	
उग्रः संवत्सरो दक्षो विश्रामो विश्वदक्षिणः ॥	४५
विस्तारः स्थावरस्थाणुः प्रमाणं बीजमव्ययम् ।	
अर्थोऽनर्थो महाकोशो महाभोगो महाधनः ॥	४६
अनिर्विण्णः स्थविष्ठोऽभूर्धर्मयूपो महामखः ।	
नक्षत्रनेमिर्नक्षत्री क्षमः क्षामः समीहनः ॥	४७
यज्ञ इज्यो महेज्यश्च ऋतुः सत्रं सतांगतिः ।	

सर्वगर्शी विमुक्तत्मा सर्वज्ञो ज्ञानमुत्तमम् ॥	४८
सुव्रतः सुमुखः सूक्ष्मः सुधोषः सुखदः सुहृत् ।	
मनोहरो जितक्रोधो वीरबाहुर्विदारणः ॥	४९
स्वापनः स्ववशो व्यापि नैकात्मा नैककर्मकृत् ।	
वत्सरो वत्सलो वत्सी रत्नगर्भो धनेश्वरः ॥	५०
धर्मगुब्धर्मकृद्धर्मी सदसत् क्षरक्षरम् ।	
अविज्ञाता सहस्रांशुर्विधाता कृतलक्षणः ॥	५१
गभस्तिनेमिः स्त्वस्थः सिंहो भूतमहेश्वरः ।	
आदिदेवो महादेवो देवेशो देवभृद् गुरुः ॥	५२
उत्तरो गोपतिर्गोप्ता ज्ञानगम्यं पुरातनः ।	
शरीरभूतभृद्भेत्ता कपीन्द्रो भूरिदक्षिणः ॥	५३
सोमपोऽमृतपः सोमः पुरुजित् पुरुसत्तमः ।	
विनयो जयः सत्यसन्धो दाशार्हः सात्त्वतां पतिः ॥	५४
जीवो विनयितासाक्षी मुकुन्दोऽमितविक्रमः ।	
अम्भोनिधिरनन्तात्मा महोदधिशयोऽन्तकः ॥	५५
अजो महार्हः स्वाभाव्यो जितामित्रः प्रमोदनः ।	
आनन्दो नन्दनो नन्दः सत्यधर्मा त्रिविक्रमः ॥	५६
महर्षि कपिलाचार्यः कृतज्ञो मेदिनीपतिः ।	
त्रिपदस्त्रिदशाध्यक्षो महाश्रृङ्गः कृतान्तकृत् ॥	५७
महावराहो गोविन्दः सुषेणः कनकाङ्गदी ।	
गुह्यो गभीरो गहनो गुप्तश्चक्रादाधरः ॥	५८
वेधाः स्वाङ्गोऽजितः कृष्णो दृढः सङ्कर्षणोऽच्युतः ।	
वरुणो वारुणो वृक्षः पुष्कराक्षो महामनः ॥	५९
भगवान् भगहाऽऽनन्दी वनमाली हलायुधः ।	

आदित्यो ज्योतिरादित्यः सहिष्णुर्गतिसत्तमः ॥	६०
सुधन्वा खण्डपरशुर्दारुणो द्रविणप्रदः ।	
दिवःस्पृक् सर्वदृग्वयासो वाचस्पतिरयोनिजः ॥	६१
त्रिसामा सामगः सामः निर्वाणं भेषजं भिषक् ।	
सन्यासकृच्छमः शान्तो निष्ठा शान्तिः परायणम् ॥	६२
शुभाङ्गः शान्तिदः स्रष्टा कुमुदः कुवलेशयः ।	
गोहितो गोपतिर्गोप्ता वृषभाक्षो वृषप्रियः ॥	६३
अनिवर्ती निवृत्तात्मा संक्षेप्ता क्षेमकृच्छिवः ।	
श्रीवत्सवक्षाः श्रीवासः श्रीपतिः श्रीमतांवरः ॥	६४
श्रीदं श्रीशः श्रीनिवासः श्रीनिधिः श्रीविभावनः ।	
श्रीधरः श्रीकरः श्रेयः श्रीमाँल्लोकत्रयाश्रयः ॥	६५
स्वक्षः स्वङ्गः शतानन्दो नन्दिज्योतिर्गणेश्वरः ।	
विजितात्माऽविधेयात्मा सत्कीर्तिश्छिन्नसंशयः ॥	६६
उदीर्णः सर्वतश्चक्षुरनीशः शाश्वतस्थिरः ।	
भूशयो भूषणोभूतिर्विशोकः शोकनाशनः ॥	६७
अर्चिष्मानर्चितः कुम्भो विशुद्धात्मा विशोधनः ।	
अनिरुद्धोऽप्रतिरथः प्रद्युम्नोऽमितविक्रमः ॥	६८
कालनेमिनिहा वीरः शौरिः शूरजनेश्वरः ।	
त्रिलोकात्मा त्रिलोकेशः केशवः केशिहा हरिः ॥	६९
कामदेवः कामपालः कामी कान्तः कृतागमः ।	
अनिर्देश्यवपुर्विष्णुर्वीरोऽनन्तो धनञ्जयः ॥	७०
ब्रह्मविद्ब्राह्मणो ब्रह्मकृद्ब्रह्मा ब्रह्म ब्रह्मविर्वधनः ।	
ब्रह्मविद्ब्राह्मणो ब्रह्मी ब्रह्मज्ञो ब्राह्मणप्रियः ॥	७१
महाक्रमो महाकर्मा महातेजा महोरगः ।	

महाक्रतुर्महायज्वा महायज्ञो महाहविः ॥	७२
स्तव्यः स्तवप्रियः स्तोत्रं स्तुतिः स्तोता रणप्रियायः ।	
पूर्णः पूरयिता पुण्यः पुण्यकीर्तिरनामयः ॥	७३
मनोजवस्तीर्थकरो वसुरेता वसुप्रदः ।	
वसुप्रदो वासुदेवो वसुर्वसुमना हविः ॥	७४
सद्गतिः सत्कृतिः सत्ता सद्भूतिः सत्परायणः ।	
शूरसेनो यदुश्रेष्ठः सन्निवासः सुयामुनः ॥	७५
भूतावासो वासुदेवः सर्वासुनिलयोऽनलः ।	
दर्पहा दर्पदो दृप्तो दुर्धरोऽथापराजितः ॥	७६
विश्वमूर्तिर्महामूर्तिदीप्तमूर्तिरमूर्तिमान् ।	
अनेकमूर्तिरव्यक्तः शतमूर्तिः शताननः ॥	७७
एको नैकः सवः कः किं यत्तत्पदमनुत्तमम् ।	
लोकबन्धुर्लोकनाथो माधवो भक्तव्रत्सलः ॥	७८
सुवर्णवर्णो हेमाङ्गो वराङ्गश्चन्दनाङ्गदी ।	
वीरहा विषमः शून्यो धृताशीरचलश्चलः ॥	७९
अमानी मानदो मान्यो लोकस्वामी त्रिलोकधृक् ।	
सुमेधा मेधजो धन्यः सत्यमेधा धराधरः ॥	८०
तेजोवृषो द्युतिधरः सर्वशस्त्रभृतां वरः ।	
प्रग्रहो निग्रहो व्यग्रो नैकशृङ्गो गदाग्रजः ॥	८१
चतुर्मूर्तिश्चतुर्बाहुश्चतुर्व्यहश्चतुर्गतिः ।	
चतुरात्मा चतुर्भावश्चतुर्वेदिकपात् ॥	८२
समावर्तोऽनिवृत्तात्मा दुर्जयो दुरतिक्रमः ।	
दुर्लभो दुर्गमो दुर्गो दुरावासो दुरारिहा ॥	८३
शुभाङ्गो लोकसारङ्ग सुतन्तुस्तन्तुवर्धनः ।	

इन्द्रकर्मा महाकर्मा कृतकर्मा कृतागमः ॥	८४
उद्भवः सुन्दरः सुन्दो रत्ननाभः सुलोचनः ।	
अर्को वाजसनः शृङ्गी जयन्तः सर्वविजयी ॥	८५
सुवर्णाबिन्दुरक्षोभ्यः सर्ववागीश्वरेश्वरः ।	
महाहृदो महागर्तो महाभूतो महानिधिः ॥	८६
कुमुदः कुन्दरः कुन्दः पर्जन्यः पावनोऽनिलः ।	
अमृताशोऽमृतवपुः सर्वज्ञः सर्वतोमुखः ॥	८७
सुलभः सुव्रतः सिद्धः शत्रुजिच्छत्रुतापनः ।	
न्यग्रोधोदुम्बरोऽश्वत्थश्चाणूरान्ध्रनिषूदनः ॥	८८
सहस्रार्चिः सप्तजिह्वः सप्तैधाः सप्तवाहनः ।	
अमूर्तिरनघोऽचिन्त्यो भयकृद्भयनाशनः ॥	८९
अणुर्बृहत् कृशः स्थूलो गुणभृन्निर्गुणो महान् ।	
अधृतः स्वधृतः स्वास्यः प्राग्वंशो वंशवर्धनः ॥	९०
भारभृत् कथितो योगी योगीशः सर्वकामदाः ।	
आश्रमः श्रमनः क्षामः सुपर्णो वायुवाहनः ॥	९१
धनुर्धरो धनुर्वेदो दण्डो दमयिता दमः ।	
अपराजितः सर्वसहो नियन्ताऽनियमोऽयमः ॥	९२
सत्त्ववान् सात्त्विकः सत्यः सत्यधर्मपरायणः ।	
अभिप्रायः प्रियार्होऽर्हः प्रियकृत् प्रीतिवर्धनः ॥	९३
विहायसगतिज्योतिः सुरुचिर्हुतभुग्विभुः ।	
रविर्विरोचनः सूर्यः सविता रविलोचनः ॥	९४
अनन्तो हुतभुगभोक्तु सुखदो नैकजोऽग्रजः ।	
अनिर्विण्णः सदामर्षी लोकाधिष्ठानमद्भुतम् ॥	९५
सनात् सनातनतमः कपिलः कपिरव्ययः ।	

स्वस्तिदः स्वस्तिकृत् स्वस्ति स्वस्तिभुक् स्वस्तिदक्षिणः ॥	९६
अरौद्रः कुण्डली चक्री विक्रम्यूर्जितशासनः ।	
शब्दातिगः शब्दसहः शिशिरः शर्वरीकरः ॥	९७
अक्रूरः पेशलो दक्षो दक्षिणः क्षमिणां वरः ।	
विद्वत्तमो वीतभयः पुण्यश्रवणकीर्तनः ॥	९८
उत्तारणो दुष्कृतिहा पुण्यो दुःस्वप्ननाशनः ।	
वीरहा रक्षणः सन्तो जीवनः पर्यवस्थितः ॥	९९
अनन्तरूपोऽनन्तश्रीः जितमन्युर्भयापहः ।	
चतुरश्रो गभीरात्मा विदिशो व्यादिशो दिशः ॥	१००
अनादिर्भूर्भुवो लक्ष्मीः सुवीरो रुचिराङ्गदः ।	
जननो जनजन्मादिर्भीमो भीमपराक्रमः ॥	१०१
आधारनिलयोऽघाता पुष्पहासः प्रजागरः ।	
ऊर्ध्वगः सत्पथाचारः प्राणदः प्रणवः पणः ॥	१०२
प्रमाणं प्राणनिलयः प्राणभृत् प्राणजीवनः ।	
तत्त्वं तत्त्वविदेकात्मा जन्ममृत्युजरातिगः ॥	१०३
भूर्भुवःस्वत्तरुस्तारं सविता प्रपितामहः ।	
यज्ञो यज्ञपतिर्यज्वा यज्ञाङ्गो यज्ञवाहनः ॥	१०४
यज्ञभृद्यज्ञकृद्यज्ञी यज्ञभुग्यज्ञसाधनः ।	
यज्ञान्तकृद्यज्ञगुह्यमन्नाद एव च ॥	१०५
आत्मयोनिः स्वयंजातो वैखानः सामगायनः ।	
देवकीनन्दनः स्रष्टा क्षितीशः पापनाशनः ॥	१०६
शङ्खभृन्नन्दकी चक्री शार्ङ्गधन्वा गदाधरः ।	
रथाङ्गपाणिरक्षोभ्यः सर्वप्रहरणायुधः ॥	१०७
सर्व प्रहरणायुध ओं नम इति ॥	

वनमाली गदी शार्ङ्गी शङ्गी चक्री च नन्दकी ।

श्रीमान्नारायणो विष्णुर्वासुदेवोऽभिरक्षतु ॥ १०८

उत्तरभागः

इतीदं कीर्तनीयस्य केशवस्य महात्मनः ।

नाम्नां सहस्रं दिव्यानामशेषेण प्रकीर्तितम् ॥ १

य इदं श्रृणुयान्नित्यं यश्चापि परिकीर्तयेत् ।

नाशुभं प्राप्नुयात् किञ्चित् सोऽमुत्रेह च मानवः ॥ २

वेदान्तगो ब्राह्मणः स्यात् क्षत्रियो विजयी भवेत् ।

वैश्यो धनसमृद्धः स्याच्छूद्रः सुखमवाप्नुयात् ॥ ३

धर्मार्थी प्राप्नुयाद्धर्ममर्थार्थीचार्थमाप्नुयात् ।

कामानवाप्नुयात् कामी प्रजार्थी चाप्नुयात् प्रजाः ॥ ४

भक्तिमान् यः सदोत्थाय शुचिस्तद्गतमानसः ।

सहस्रं वासुदेवस्य नाम्नामेतत् प्रकीर्तयेत् ॥ ५

यशः प्राप्नोति विपुलः याति प्राधान्यमेव च ।

अचलां श्रियमाप्नोति श्रेयः प्राप्नोत्यनुत्तमम् ॥ ६

न भयं क्वचिदाप्नोति वीर्यं तेजश्च विन्दति ।

भवत्यरोगो द्युतिमान् बलरूपगुणाविन्तः ॥ ७

रोगार्तो मुच्यते रोगाद्धृद्धो मुच्येत बन्धवात् ।

भयान्मुच्येत भीतस्तु मुच्येतापन्न आपदः ॥ ८

दुर्गाण्यतितयत्याशु पुरुषः पुरुषोत्तमः ।

स्तुवन्नामसहस्रेण नित्यं भक्तिस्समन्वितः ॥ ९

वासुदेवाश्रयो मर्त्यो वासुदेवपरायणः ।

सर्वपापविशुद्धात्मा याति ब्रह्म सनातनम् ॥ १०

न वासुदेवभक्तानामशुभं विद्यते क्वचित् ।

जन्ममृत्युजराव्याधिभयं नैवोपजायते ॥	११
इमं स्तवमधीयानः श्रद्धाभक्तिस्समन्वितः ।	
युज्येतात्मसुखक्षान्तिश्रीधृतिस्मृतिकीर्तिभिः ॥	१२
न क्रोधो न च मात्सर्यं न लोभो नाशुभा मतिः ।	
भवन्ति कृतपुण्यानां भक्तानां पुरुषोत्तमे ॥	१३
द्यौः सचन्द्रार्कनक्षत्रा खं दिशो भूर्महोदधिः ।	
वासुदेवस्य वीर्येण विधृतानि महात्मनः ॥	१४
ससुरासुरगन्धर्वं सयक्षोरगराक्षसम् ।	
जगद्वशे वततेदं कृष्णस्य सचराचरम् ॥	१६
इन्द्रियाणि मनो बुद्धिः सत्त्वं तेजो बलं धृतिः ।	
वासुदेवात्मकान्याहुः क्षेत्रं क्षेत्रज्ञ एव च ॥	१७
सर्वागमानामाचारः प्रथमः परिकल्पते ।	
आचारप्रभवो धर्मो धर्मस्य प्रभुरच्युतः ॥	१७
ऋषयः पितरो देवो महाभूतानि धातवः ।	
जङ्गमाजङ्गमं जेदं जगन्नारायणोद्भवम् ॥	१८
योगो ज्ञानं तथा सांख्यं विद्याः शिल्पादिकम च ।	
वेदाः शास्त्राणि विज्ञानमेतत्सर्वं जनार्दनात् ॥	१९
एको विष्णुर्महद्भूतं पृथग्भूतान्यनेकशः ।	
त्रींल्लोकान् व्याप्य भूतात्मा भुङ्क्ते विश्वभुगव्ययः ॥	२०
इमं स्तवं भगवतो विष्णोर्व्यासेन कीर्तितम् ।	
पठेद्य इच्छेत् पुरुषः श्रेयः प्राप्तुं सुखानि च ॥	२१
विश्वेश्वरमजं देवं जगतः प्रभुमव्ययम् ।	
भजन्ति ये पूष्कराक्षं न ते यान्ति पराभवम् ॥	२२
न ते पराभवम् ओं नम इति	

अर्जुन उवाच

पद्यपत्रविशाक्ष पद्यनाभ सुरोत्तम ।
भक्तनामनुरक्तनां त्राता भव जर्नादन ॥

श्रीभगवानुवाच

यो मां नामसहस्रेण स्तोतुमिच्छति पाण्डव ।
सोऽहमेकेन श्लोकेन स्तुत एव न संशयः ॥
स्तुत एव न संशयः ॐ नम इति

व्यास उवाच

वासनाद्वासुदेवस्य वासितां भुवनत्रयम् ।
सर्वभूतनिवासोऽसि वासुदेव नमोऽस्तु ते ॥
श्रीवासुदेव नमोऽस्तुते ॐ नम इति

पार्वत्युवाच

केनोपायेन लघुना विष्णोर्नामसहस्रकम् ।
पठ्यते पण्डितैर्नित्यं श्रोतुमिच्छाम्यहं प्रभो ॥

ईश्वर उवाच

श्रीराम राम रामेति रमे रामे मनोरमे ।
सहस्रनामतत्तुल्यं रामनाम वरानने ॥
रामनाम वरानन ॐ नम इति

ब्रह्मोवाच

नमोऽस्तवन्न्ताय सहस्रमूर्तये सहस्रपादाक्षिक्शिरोरुबाहवे ।
सहस्रनाम्ने पुरुषाय शाश्वते सहस्रकोटियुगधारिणे नमः ॥
सहस्रकोटियुगधारिणे नम ॐ नम इति

सञ्जय उवाच

यत्र योगेश्वरः कृष्णो यत्र पार्थो धनुर्धरः ।
तत्र श्रीर्विजयो भूतिर्धृवा नीतिर्मतिर्मम ॥

श्रीभगवानुवाच

अनन्याश्चिन्तयन्तो मां ये जनाः पुर्यपासते ।
तेषां नित्याभियुक्तानां योगक्षेमं वहाम्यहम् ॥
परित्राणाय साधूनां विनाशाय च दुष्कृताम् ।
धर्मसंस्थापनार्थाय संभावामि युगे युगे ॥
आर्ता विषण्णाः शिथिलाश्च भीताः ।
घोरेषु च व्याधिषु वर्तमानाः ।
संकीर्त्य नारायणशब्दमात्रं

विमुक्तदुःखाः सुखिनो भवन्तु ।

कायेन वाचा मनसेन्द्रियैर्वा बुद्ध्याऽऽत्मना वा प्रकृतेः स्वभावात्
करोमि यद्यत् सकलं परस्मै नारायणायेति समर्पयामि ॥
इति श्रीमहाभारते शतसाहस्रिकायां संहितायां वैयासिक्यामानुशासनिकपर्वणि
श्री भीष्मयुधिष्ठिरसंवादे श्रीविष्णुसहस्रनामसतोत्रं सम्पूर्णम् ॥
ॐ तत् सत्